

A Development of Teaching Profession Policy

Suwimon Wongwanich
Sapsidee Tiangpoonwong
Thidarat Tannirat
Pirunthep Petchaburi
Nattida Pimhin

ABSTRACT

The purposes of the study are (1) to analyze and synthesize research findings related to factors affecting the selection of future teachers under the five-year teacher training program and the use of self-evaluation as a tool for professional development of in-service teachers; and (2) to propose policy recommendations for improving professionalism in teaching profession. The study is a synthesis of qualitative and quantitative researches and is based on data collected from documents, observations, questionnaires, interviews and focus groups. Descriptive data analysis, needs analysis using a Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}), and inferential statistics were used in the analysis of data. The following conclusions can be made from the study:

1. There are differences on factors affecting decisions among Grade 12 students and student teachers who choose to enter the teaching profession. Grade 12 students whom have made conscientious decisions to become teachers also have positive perceptions toward a career of teaching. However, the same positive perceptions can only be found among student teachers who rank moderately on academic achievement and come from areas other than Bangkok.

2. There is no major difference on the overall characteristics of faculty members, quality of student inputs, instructional resources and media management, and students' study methods between the five-year and four-year teacher training programs. The five-year teacher training program policy is designed to put more emphasis on subject contents and additional practical teaching experiences. The program expects student teachers to take more courses in the Faculty of Science or the Faculty of Arts to add more depths to the subject contents. However, the number of academic courses required in the five-year program are less than expected.

3. A self-development model is used as a teacher development tool. The model consists of teacher's personal characteristics, behaviors, and professional skills components. A 43-item self-evaluation checklist with scoring rubrics was developed. The checklist consists of two types of evaluation criteria: one for benchmarking with the average teachers, and the other for benchmarking with best-practice teachers. The checklist has 0.92 internal consistency reliability coefficient.

4. The research also recommends that the followings should be added to the development of professionalism of a teaching profession: to increase good perceptions toward a teaching profession among high school students; to develop a monitoring mechanism to assure an appropriate implementation of the five-year teacher training program; and to expand the utilization of the self-evaluation checklist in the development and evaluation of in-service teachers.

นโยบายการพัฒนาวิชาชีพครู

สุวิมล ว่องวานิช
ทรัพย์ลลิตี เทียงพูนวงศ์
ธิดารัตน์ ตันนิรัตน์
พิรุณเทพ เพชรบุรี
ณัฐธิดา พิมพ์หิน

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยป้อนในการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครู กระบวนการผลิตครูตามหลักสูตร 5 ปี และแนวทางการพัฒนาครูประจำการโดยใช้แนวคิดการประเมินตนเอง และ (2) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพ วิธีการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ทำการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย การวิเคราะห์เอกสาร การสังเกต การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ สถิติบรรยาย วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) และสถิติสรุปอ้างอิง ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพครูของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 และกลุ่มนิสิตนักศึกษาครูมีความแตกต่างกัน ในกลุ่มนักเรียนชั้น ม. 6 กลุ่มที่ตัดสินใจแน่นอนที่จะเลือกอาชีพครู มีมุมมองต่ออาชีพครูในทิศทางที่ดี ในกลุ่มนิสิตนักศึกษาครู ผู้ที่ต้องการประกอบอาชีพครูส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด มีผลการเรียนระดับปานกลาง

2. กระบวนการผลิตครูตามหลักสูตร 5 ปีเมื่อเทียบกับหลักสูตร 4 ปี ไม่ค่อยแตกต่างกัน ในด้านคุณลักษณะของอาจารย์ ปัจจัยป้อนด้านนิสิตนักศึกษาครู ทรัพยากรการจัดการเรียนการสอน วิธีเรียนของนิสิตนักศึกษา สื่อการเรียนการสอน แต่สำหรับนโยบายของหลักสูตร 5 ปี พบว่ามีการเรียนวิชาการ และการฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพครูเพิ่มขึ้น แต่นโยบายของหลักสูตร 5 ปีที่เน้นให้นิสิตนักศึกษาครูเรียนเนื้อหาวิชาการในคณะวิทยาศาสตร์ หรืออักษรศาสตร์ นั้น แต่ในทางปฏิบัติจริงพบว่าเนื้อหาวิชาการที่ให้เรียนยังไม่มากเท่าที่คาดหวัง

3. การวิจัยนี้ได้เสนอแนวทางการพัฒนาครูโดยใช้การประเมินตนเอง โดยเสนอโมเดลการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่ดีซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบด้านคุณลักษณะความเป็นครู การปฏิบัติงานและทักษะวิชาชีพ มีการสร้างแบบตรวจสอบรายการสำหรับการประเมินเพื่อพัฒนาตนเองของครูตามแนวคิดการประเมินตนเอง ประกอบด้วยข้อรายการจำนวน 43 ข้อ มีเกณฑ์การเทียบเคียงการปฏิบัติงาน 2 แบบ คือ เกณฑ์การเทียบเคียงกับครูประจำการทั่วไป และเกณฑ์การเทียบเคียงของครูที่มีการปฏิบัติดี แบบตรวจสอบรายการที่พัฒนาขึ้นมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายในเท่ากับ 0.92

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาวิชาชีพครู ต้องเน้นการสร้างการรับรู้ที่ดีเกี่ยวกับวิชาชีพครูแก่กลุ่มนักเรียน การทบทวนและมีการกำกับการผลิตครูหลักสูตร 5 ปี ให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด และควรขยายผลการนำแบบตรวจสอบรายการไปให้ครูประจำการใช้ในการประเมินและพัฒนาตนเอง

ความเป็นมาปัญหาวิจัย

ปัจจัยสำคัญของการจัดการศึกษา คือ การมีครูที่มีคุณภาพ การพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำให้สำเร็จ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ความเป็นครูมืออาชีพจำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีเชิงระบบเข้ามาช่วยในการมอง และสะท้อนภาพรวมของการพัฒนาครูมืออาชีพทั้งระบบ ได้แก่ การคัดเลือกบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครู กระบวนการผลิตครู และกระบวนการพัฒนาครูประจำการ เพื่อให้ครูได้พัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ระบบการพัฒนาครูต้องมีการเลือกสรรคนดี คนเก่ง มีเจตคติที่ดี และศรัทธาต่อวิชาชีพครู เข้าสู่ระบบกระบวนการผลิตครู เพื่อให้เป็นครูมืออาชีพตามความต้องการของสังคม (Barber, 2008) แต่ในปัจจุบันพบว่า อาชีพครูไม่ได้เป็นอาชีพที่บุคคลให้ความสนใจเท่าที่ควร จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครูทั้งในและต่างประเทศ พบว่า อาชีพครูเป็นอาชีพที่ไม่ได้ติดอยู่ใน 10 อันดับยอดนิยม (Taylor, 2008) และผลการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา พบว่า ผู้ได้คะแนนสูงสุดหรือคะแนนติด 1 ใน 10 ไม่ได้เลือกศึกษาต่อในวิชาชีพครู แต่เลือกศึกษาต่อในศาสตร์ด้านอื่น หรือบางกลุ่มไม่ได้มีความมุ่งมั่นที่จะเป็นครู แต่เลือกเพราะต้องการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง นอกจากนี้ผู้สำเร็จการศึกษาสายอาชีพครูบางส่วน หากสามารถประกอบอาชีพอื่นได้ ก็เลือกที่จะไม่เป็นครู (สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี, 2550)

สาเหตุที่นิสิตนักศึกษาครูไม่เลือกประกอบอาชีพครูอาจมาจากด้านเงินเดือน ตำแหน่งทางสังคม ชื่อเสียง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) นอกจากนี้มีความเป็นไปได้ที่การประสานเชื่อมโยงการดำเนินการระหว่างการศึกษาแต่ละระดับ ยังเป็นปัญหา ทำให้ไม่สามารถเสาะหาบุคคลที่มีใจรักและศรัทธาในอาชีพครูอย่างแท้จริงเข้ามาเรียนครู อีกทั้งยังขาดกระบวนการแนะแนวทางการศึกษา และเส้นทางสู่อาชีพครูที่มีประสิทธิภาพ (Lam, Foong & Moo, 1995 อ้างถึงใน Daniels et al., 2005) จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพครูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งอยู่ในช่วงของการเตรียมการศึกษาคือ และตัดสินใจว่าจะเลือกเรียนหรือประกอบอาชีพครูหรือไม่ และปัจจัยที่นิสิตนักศึกษาครูตัดสินใจว่าจะเลือกประกอบอาชีพครูหรือไม่ ด้วยเหตุผลใด การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพครูทั้งกลุ่มนักเรียนที่กำลังจะเลือกอาชีพ และกลุ่มนิสิตนักศึกษาที่กำลังเรียนครู จะทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยชี้แนะแนวทางเลือกประกอบอาชีพ การวางแผนการเสาะหาบุคคลที่สนใจจะเป็นครู ตลอดจนการได้ข้อมูลแก่ผู้เกี่ยวข้องในการคัดเลือกบุคคลเข้าเรียนครู เพื่อให้ได้ผู้เรียนที่มีความตั้งใจและรักในการประกอบอาชีพครูอย่างแท้จริง

การคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมกับการเป็นครูเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการได้ครูที่มีคุณภาพ แต่การวางระบบการผลิตครูก็เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งกว่าในการทำให้ได้ครูดีและเก่ง การผลิตครูที่ผ่านมาไม่สามารถคัดเลือกคนที่มีสติปัญญาสูง และต้องการประกอบวิชาชีพครูเข้ามาเรียน รวมทั้งกระบวนการผลิตครูก็ไม่ค่อยเข้มข้น ไม่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะวิชา ส่งผลให้นิสิตนักศึกษาครูขาดความเชี่ยวชาญทั้งวิชาเฉพาะ วิชาชีพ และไม่มีคุณลักษณะความเป็นครูตามความต้องการของสังคม (สุวิมล ว่องวานิช, 2544; กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ดังนั้น กระบวนการผลิตครูตามหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงจากเดิม 4 ปี เป็นหลักสูตร 5 ปี มุ่งหวังว่า หลักสูตรดังกล่าวจะช่วยหล่อหลอมให้นิสิตนักศึกษาครูมีคุณสมบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู โดยการกำหนดให้มีการเรียนด้านวิชาการ 4 ปีและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 1 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ที่กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีใบประกอบวิชาชีพ และต้องผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษาด้วย (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ, 2542)

ปัจจุบันมีหลักสูตรการผลิตครูระดับปริญญาตรี 2 รูปแบบ รูปแบบ (1) เป็นหลักสูตร 4+1 หมายถึง บัณฑิตครูที่เรียนปริญญาตรีจากคณะวิชาอื่นแล้วมาศึกษาหลักสูตรทางการศึกษาเพิ่ม 1 ปี การศึกษา และรูปแบบ (2) หลักสูตร 5 ปี หมายถึง บัณฑิตครูที่เรียนในหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ต้องเรียนตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 160 หน่วยกิต และฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 1 ปี การศึกษา (सानปฏิรูป, 2546; กระทรวงศึกษาธิการ, 2547; สมบัติ นพวัถ, 2547) แต่อย่างไรก็ตาม จากผลการติดตามการใช้หลักสูตร 5 ปี ก่อนหน้านี้ พบว่า โครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี ในช่วงเริ่มต้นประสบปัญหา อันเกิดจากสถาบันผลิตครูยังขาดการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ได้แก่ ขาดหนังสือ ตำราสำหรับค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม สื่อและอุปกรณ์ การเรียนการสอนไม่ทันสมัยและปริมาณไม่เพียงพอ จำนวนคณาจารย์ไม่เพียงพอ และยังพบว่านิสิตนักศึกษาครูที่ได้รับทุนบางส่วนเข้าร่วมโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรีโดยไม่ได้มีความต้องการประกอบวิชาชีพครู ต้องการเพียงแค่การได้รับทุนการศึกษาที่รัฐบาลจัดสรรให้เท่านั้น แต่ไม่ได้สนใจประกอบอาชีพครูด้วยใจรักอย่างแท้จริง (พนัส จันท์เปล่ง, 2549) การศึกษาครั้งนี้จึงสนใจศึกษากระบวนการผลิตครู ตั้งแต่การกำหนดปัจจัยป้อน การออกแบบกระบวนการผลิตครู และผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตนักศึกษาครู หลังจากมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จาก 4 ปีเป็น 5 ปี เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์แก่สถาบันผลิตครู ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการปรับปรุงหลักสูตรการผลิตครูให้มีประสิทธิภาพ และผลิตบัณฑิตครูตามที่สังคมต้องการ ได้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์ผลการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยป้อนในการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครู กระบวนการผลิตครูตามหลักสูตร 5 ปี และแนวทางการพัฒนาครูประจำการโดยใช้แนวคิดการประเมินตนเอง
2. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพ

คำถามการวิจัย คำถามการวิจัยครั้งนี้แบ่งคำถามออกเป็น 4 ชุด ดังนี้

คำถามวิจัยชุดที่ 1

1. นักเรียนมีมุมมองต่อวิชาชีพครูอย่างไร มีความต้องการเข้าสู่วิชาชีพครูมากน้อยเพียงใด ปัจจัยอะไรบ้างที่อธิบายระดับความสนใจในการเลือกประกอบอาชีพครู
2. นิสิตนักศึกษาที่กำลังเรียนครูตัดสินใจประกอบอาชีพครูมากน้อยเพียงใด ปัจจัยที่อธิบายความตั้งใจจะประกอบอาชีพครูมีอะไรบ้าง

คำถามวิจัยชุดที่ 2

3. กระบวนการผลิตครูตามหลักสูตร 5 ปี มีลักษณะเช่นใด แตกต่างจากหลักสูตร 4 ปีอย่างไร สอดคล้องกับแนวคิดเดิมในการวางนโยบายผลิตครู 5 ปีเป็นอย่างไร
4. กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีการปฏิบัติกันอย่างไร ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติงานครูโดยเฉพาะทักษะการวิจัยในชั้นเรียนอย่างไร

คำถามวิจัยชุดที่ 3

5. หากจะใช้แนวคิดการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานครูของครูประจำการ ควรกำหนดองค์ประกอบอะไรบ้าง ที่ครูควรตรวจสอบและประเมินตนเอง
6. ข้อรายการพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติที่สำคัญตามแนวปฏิบัติดีของครูต้นแบบที่ครูควรนำมาใช้เป็นหลักเทียบควรประกอบด้วยอะไรบ้าง

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูด้วย เนื่องจากเป็นกระบวนการที่จะทำให้นิสิตนักศึกษาครูได้เรียนรู้และฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควบคู่กันทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ เป็นการบูรณาการความรู้ทั้งหมดที่ได้ศึกษามาใช้ในการปฏิบัติการสอนในสถานการณ์จริง ทำให้นิสิตนักศึกษาครูมีเจตคติที่ดีและศรัทธาในวิชาชีพครู (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550) โดยเฉพาะการส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาครูได้มีการฝึกประสบการณ์ในการทำวิจัยเพื่อพัฒนา

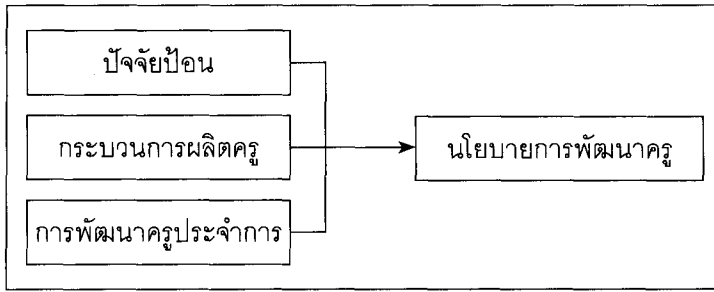
การเรียนการสอนแก่ผู้เรียน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสถาบันผลิตครูแต่ละแห่งต่างมีการจัดฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่แตกต่างกัน จึงน่าจะมีการวิเคราะห์กระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพว่ามีลักษณะแบบใด ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะทางด้านการวิจัยในชั้นเรียนแก่นิสิตนักศึกษาครูมากขึ้นเพียงใด และมีส่วนช่วยเหลือหล่อมให้ นิสิตนักศึกษาครูสามารถปฏิบัติงานครูได้เหมาะสมเพียงใด เมื่อเทียบกับหลักสูตร 4 ปี แบบเดิม ข้อมูลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนานิสิตนักศึกษาครูให้มีความเป็นครูมืออาชีพตามเป้าหมายของหลักสูตรผลิตครู 5 ปี

การพัฒนาคูรนอกจากการให้ความสำคัญกับกระบวนการผลิตครูแล้ว ยังต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูประจำการที่เข้าสู่การประกอบอาชีพครูด้วย วิธีการพัฒนาที่ผ่านมาจะเน้นการฝึกอบรมพัฒนาครู ซึ่งยังไม่ค่อยเป็นระบบเท่าที่ควร ขาดเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจน ทำให้สูญเสียงบประมาณในการพัฒนาครู โดยเห็นผลลัพธ์ไม่ชัดเจน การศึกษาครั้งนี้ จึงให้ความสำคัญกับแนวคิดการพัฒนาครูโดยใช้การประเมินตนเองของครู ตามแนวคิดที่เสนอโดย Airasian และ Gullickson (1994) ที่เห็นว่าการจะทำให้ครูเป็นครูที่มีคุณภาพนั้น ต้องทำให้ครูเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถทำงานได้ดี และมีความก้าวหน้าในอาชีพ การประเมินตนเองโดยใช้หลักเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูที่เป็นเลิศ จะทำให้ครูมีข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองควรปฏิบัติ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ทำให้การวิจัยนี้จะมีการพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมิน (evaluation checklists) ตามแนวคิดของ Scriven (2000 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2549) แบบตรวจสอบรายการประเมินนี้จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ครูเห็นข้อดี ข้อบกพร่องของตนเอง และได้ข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง แบบตรวจสอบรายการประกอบด้วย ข้อรายการที่พึงปฏิบัติ ซึ่งสร้างจากการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของครูต้นแบบ เพื่อให้ครูนำมาเป็นหลักเทียบเคียง (benchmark) ในการปฏิบัติงานให้ได้ตามมาตรฐานที่ควรจะเป็น

กรอบความคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์โครงการวิจัย 4 โครงการย่อย ได้แก่ งานวิจัยของทรพีสิทธิ์ เทียงพูนวงศ์ (2551) ธิดารัตน์ ตันนิรัตน์ (2551) พิรุณเทพ เพชรบุรี (2551) และณัฐธิดา พิมพ์หิน (2551) ซึ่งดำเนินการเป็นชุดโครงการวิจัย คณะผู้วิจัยได้กำหนดกรอบความคิดของการวิจัย โดยใช้การสังเคราะห์งานวิจัย จากงานวิจัยที่มีการศึกษาในประเด็นวิจัยที่เกี่ยวกับ ปัจจัยป้อน กระบวนการผลิตครู และการพัฒนาครู ซึ่งจะเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีความเป็นครูมืออาชีพ ดังปรากฏในภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดแนวนโยบายการพัฒนาวิชาชีพครู

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการสังเคราะห์ผลการวิจัยจากโครงการวิจัยทั้งหมด 4 โครงการ วิธีวิจัยของแต่ละโครงการเป็นการวิจัยแบบผสม ส่วนใหญ่ใช้การวิจัยแบบตามลำดับ (sequential design) โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับนำไปสร้างแบบสอบถามสำหรับการวิจัยเชิงสำรวจกับกลุ่มตัวอย่างในวงกว้างต่อไป การออกแบบชุดโครงการวิจัยนี้ได้จำแนกประเด็นวิจัยออกเป็น 3 ประเด็น ประเด็นแรกเกี่ยวข้องกับปัจจัยป้อนของการผลิตครู ประเด็นที่สองเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตครู และประเด็นที่สามเกี่ยวข้องกับแนวทางการปฏิบัติตนของครูให้ได้มาตรฐานวิชาชีพครูโดยใช้การประเมินตนเอง มีรายละเอียดของวิธีการวิจัยดังต่อไปนี้

การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยป้อน: เป็นการวิจัยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยใช้สถิติขั้นสูง วิธีวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบข้ามกลุ่ม เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพครูของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นกลุ่มที่กำลังจะตัดสินใจเลือกศึกษาต่อจำนวน 552 คน และกลุ่มนิสิตนักศึกษาครู ซึ่งเป็นกลุ่มที่กำลังจะตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา จำนวน 586 คน กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มได้รับการสุ่มแบบแบ่งชั้น มีทั้งที่อยู่ในโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในต่างจังหวัดและกรุงเทพมหานคร สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน ได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่มาจากสถานศึกษาซึ่งมีคุณภาพของผู้เรียนแตกต่างกัน โดยอิงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ส่วนกลุ่มนิสิตนักศึกษาครู สุ่มมาศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตครูซึ่งมีจุดกำเนิดต่างกัน แบ่งเป็นนิสิตนักศึกษาครูจากมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งที่เป็นมหาวิทยาลัยวิจัย และมหาวิทยาลัยที่มีจุดกำเนิดจากคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่นตั้งขึ้นเพื่อชุมชน

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีลักษณะของข้อคำถามคล้ายกันสำหรับกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม ตัวแปรปัจจัยที่อธิบายการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพครูประกอบด้วย

ภูมิหลังส่วนบุคคล (เพศ ลักษณะสถานศึกษา ภูมิลำเนา ผลการเรียนเฉลี่ยสะสม) สถานภาพครอบครัว (อาชีพบิดา-มารดา รายได้ครอบครัว) การสนับสนุนจากครอบครัว อิทธิพลจากเพื่อน การได้รับแรงบันดาลใจจากครู ลักษณะนิสัยส่วนบุคคล และมุมมองต่ออาชีพครู (ด้านความมั่นคง ความก้าวหน้า ผลตอบแทน) โดยแบบสอบถามฉบับของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 ส่วนแบบสอบถามของกลุ่มนิสิตนักศึกษา มีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ คือ 0.92 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย และสถิติสรุปอ้างอิง

การศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการผลิตครู: เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 4 ปี และ 5 ปี โดยใช้การวิจัยแบบพหุวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้สำรวจ ด้วยแบบสอบถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการผลิตครู 4 ปีและ 5 ปี และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ให้แนวปฏิรูปหลักสูตรการผลิต คณาจารย์ที่รับผิดชอบสอนในหลักสูตรการผลิตครู ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยป้อน กระบวนการผลิตครู และผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตครู รวมทั้งการวิจัยเอกสารเพื่อเปรียบเทียบวิทยุทัศน์ พันธกิจ และโครงสร้างหลักสูตรของหลักสูตรครุศาสตร์ 4 ปี และ 5 ปี สำหรับการวิจัยเชิงสำรวจ ด้วยแบบสอบถามได้ทำการเก็บรวบรวมจากกลุ่มนิสิตนักศึกษาครูในหลักสูตร 4 ปี และ 5 ปี และคณาจารย์ที่รับผิดชอบสอนในหลักสูตร 4 ปี และ 5 ปี ส่วนการศึกษาเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์จะศึกษาจากนิสิตนักศึกษาครูที่ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต/ศึกษาศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร 5 ปี) ของมหาวิทยาลัย ก. (มหาวิทยาลัยวิจัย) จำนวน 254 คน และมหาวิทยาลัย ข. (มีจุดกำเนิดมาจากสถาบันการผลิตครูที่มีคณะครุศาสตร์ ซึ่งเป็นคณะที่เก่าแก่ที่สุดของมหาวิทยาลัย ถือกำเนิดจาก “โรงเรียนฝึกหัดครูมัธยม”) จำนวน 153 คน ส่วนการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพได้ใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ทั้งในหลักสูตร 4 ปีและ 5 ปี เพื่อเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเชิงลึกเกี่ยวกับประสบการณ์จากการเรียนประกอบผลการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) มีการวิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของทักษะการวิจัยปฏิบัติการของนิสิตนักศึกษาครู

การศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาครูมืออาชีพ: เป็นการวิจัยเพื่อสร้างแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองและสร้างหลักเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูประจำการที่ปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูในโรงเรียนที่เปิดสอนการศึกษาในระดับชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2551 ในเขตพื้นที่การศึกษากทม.นคร โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ นอกจากนี้มีการสร้างหลักเทียบการปฏิบัติงานตามวิชาชีพครูจากครูต้นแบบ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยป้องกัน

ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยป้องกันของกระบวนการผลิตครู คือ การคัดเลือกบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครู ซึ่งเป็นกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังตัดสินใจเลือกสาขาวิชาอาชีพ และกลุ่มนิสิตนักศึกษาครูที่กำลังศึกษาวิชาชีพครู และกำลังตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพต่อหลังสำเร็จการศึกษา ผลการวิจัยในส่วนนี้จะจำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

จากผลการวิเคราะห์ระดับความมั่นใจในการเลือกประกอบอาชีพครูพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความมั่นใจที่จะเลือกประกอบอาชีพครูน้อย โดยภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 44.20 และ เมื่อวิเคราะห์แยกตามลักษณะของสถานศึกษา พบว่า นักเรียนในกลุ่มสถานศึกษาที่ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยอยู่ระดับปานกลางมีผู้ที่ไม่อยากเป็นครูประมาณร้อยละ 49.48 สถานศึกษาระดับดีมาก ร้อยละ 41.67 ส่วนสถานศึกษาระดับดี ร้อยละ 40.96 มีลักษณะการตอบของสถานศึกษาแต่ละกลุ่มมีความคล้ายคลึงกันไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาแบบใด โดยกลุ่มที่อยากประกอบอาชีพครูมีเพียงร้อยละ 21.56 ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 ระดับการตัดสินใจของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามลักษณะสถานศึกษา

ลักษณะของนร. ในสถานศึกษา	กลุ่ม นร. ปานกลาง		กลุ่มนร. เก่ง		กลุ่มนร. เก่งมาก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่ม 1 - น้อย	96	49.48	68	40.96	80	41.67	244	44.20
กลุ่ม 2 - ปานกลาง	63	32.47	57	34.34	69	35.93	189	34.24
กลุ่ม 3 - มาก	35	18.05	41	24.70	43	22.40	119	<u>21.56</u>
รวม	194	100.00	166	100.00	192	100.00	552	100.00

หมายเหตุ: กลุ่ม 1: มั่นใจระดับน้อย กลุ่ม 2: มั่นใจระดับปานกลาง และกลุ่ม 3: มั่นใจระดับมาก

นอกจากนี้ยังพบเหตุผลที่น่าสนใจดังปรากฏในตาราง 2 คือ กลุ่มนักเรียนที่อยากเป็นครู (กลุ่ม 3) ให้เหตุผลว่าเป็นคนชอบช่วยเหลือคน (ร้อยละ 44.92) ได้ช่วยพัฒนาชาติ (ร้อยละ 23.73) มีอาชีพมั่นคงและมีเกียรติ (ร้อยละ 14.41) มีลักษณะนิสัยเป็นคนชอบสอน (ร้อยละ 11.86) และรักเด็ก (ร้อยละ 3.39) ในขณะที่กลุ่มที่ไม่อยากเลือกประกอบอาชีพครูให้เหตุผลว่าอาชีพครูเป็น

◆ นโยบายการพัฒนาวิชาชีพครู ◆

อาชีพที่ภาระงานหนัก แต่ผลตอบแทนน้อย (ร้อยละ 42.28) ไม่อยากเลือกเพราะสอนคนไม่เป็น พูดไม่เก่ง (ร้อยละ 33.74) ไม่ชอบเด็ก (ร้อยละ 14.23) อาชีพครูไม่น่าสนใจ ไม่ได้ใช้ความรู้เท่าที่ควร (ร้อยละ 9.76) และสำหรับกลุ่มที่อยากเลือกอาชีพครูปานกลาง มีการให้เหตุผลทั้งทางบวกและทางลบ คละกัน โดยภาพรวม มุมมองต่ออาชีพครูของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คือ เป็นอาชีพที่มีภาระงานหนัก เงินเดือนน้อย (ร้อยละ 26.36) สอนคนไม่เป็น (ร้อยละ 22.28) และได้ช่วยเหลือคน (ร้อยละ 17.03)

ตาราง 2 เหตุผลของนักเรียนเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพครูของนักเรียน

เหตุผลที่ตัดสินใจ	กลุ่ม 1		กลุ่ม 2		กลุ่ม 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ช่วยเหลือคน	-	-	41	21.81	53	44.92	94	17.03
พัฒนาชาติ	-	-	24	12.77	28	23.73	52	9.42
มั่นคง มีเกียรติ	-	-	19	10.11	17	14.41	36	6.52
ชอบสอน	-	-	8	4.26	14	11.86	22	3.99
รักเด็ก	-	-	5	2.66	4	3.39	9	1.63
งานหนัก เงินน้อย	104	42.28	45	23.94	2	1.69	151	27.36
สอนคนไม่เป็น พูดไม่เก่ง	83	33.74	40	21.28	-	-	123	22.28
ไม่ชอบเด็ก	35	14.23	5	2.66	-	-	40	7.25
ไม่น่าสนใจ ไม่ได้ใช้ความรู้เท่าที่ควร	24	9.76	1	0.53	-	-	25	4.53
รวม	244	100.00	189	100.00	119	100.00	552	100.00

หมายเหตุ: กลุ่ม 1: มั่นใจระดับน้อย กลุ่ม 2: มั่นใจระดับปานกลาง และกลุ่ม 3: มั่นใจระดับมาก

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพก็ให้ผลสอดคล้องกันว่า ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยเฉพาะกลุ่มเด็กที่มีผลการเรียนระดับสูงส่วนใหญ่จะไม่ค่อยอยากเรียนครู สนใจที่จะประกอบอาชีพแพทย์ นักธุรกิจ วิศวกร มากกว่า กลุ่มนี้ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าบุคลิกลักษณะของตนเองไม่เหมาะสมที่จะเป็นครู เนื่องจากเป็นคนไม่ชอบสอน และไม่มี ความอดทนพอที่จะอยู่กับเด็กเป็นเวลานาน

นอกจากนี้ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า ถ้าต้องการดึงดูดให้นักเรียนหันมาสนใจประกอบอาชีพครู จำเป็นต้องมีการเพิ่มค่าตอบแทนให้สอดคล้องกับภาระงาน แสดงให้เห็นว่า เด็กจะประกอบอาชีพใดก็ตาม ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดก็คือ ค่าตอบแทนที่จะได้รับเป็นหลัก และอีกประการหนึ่ง ควรจะ

มีการลดภาระงานของครูให้น้อยลง ทำหน้าที่สอนและทำงานประจำชั้นเพียงอย่างเดียว ผลการวิจัยยังพบว่า นักเรียนบางกลุ่มจะเลือกศึกษาสายวิชาชีพครูก็ต่อเมื่อตนเองไม่มีอะไรให้เรียนแล้ว หรือคะแนนสอบไม่ถึงเกณฑ์คณะวิชาที่ต้องการเข้าศึกษาก็จะเลือกเรียนครู แต่อย่างไรก็ตาม มีนักเรียนส่วนหนึ่งซึ่งมีแนวคิดที่จะไม่ประกอบอาชีพครูอย่างแน่นอน ไม่ว่าจะแก้ปัญหาอย่างไร ก็ไม่มีทางที่จะประกอบอาชีพครูอย่างแน่นอน (ร้อยละ 16.27) และจะประกอบอาชีพครูต่อเมื่อไม่มีอาชีพอะไรให้ทำ (ร้อยละ 10.66)

กลุ่มนิสิตนักศึกษาครู

สำหรับกลุ่มนิสิตนักศึกษาครู พบว่า นิสิตนักศึกษาครูส่วนใหญ่มีความมั่นใจในระดับมากที่สุดจะประกอบอาชีพครู โดยรวมมีประมาณร้อยละ 62.80 ในมหาวิทยาลัย ข. มีประมาณร้อยละ 63.57 และในมหาวิทยาลัย ก. ประมาณร้อยละ 62.03 ดังปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 ระดับการตัดสินใจของนิสิตนักศึกษาครู จำแนกตามมหาวิทยาลัย

กลุ่มนร. ที่มี ความมั่นใจจะเป็นครู	มหาวิทยาลัย		มหาวิทยาลัย ข.		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่ม 1	43	14.58	32	11.00	75	12.80
กลุ่ม 2	69	23.39	74	25.43	143	24.40
กลุ่ม 3	183	<u>62.03</u>	185	<u>63.57</u>	368	62.80
รวม	295	100.00	291	100.00	586	100.00

หมายเหตุ: กลุ่ม 1 มั่นใจระดับน้อย กลุ่ม 2 มั่นใจระดับปานกลาง และกลุ่ม 3 มั่นใจระดับมาก

สาเหตุสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพครูมาจากภูมิหลังของนิสิตนักศึกษาครู โดยภูมิลำเนา เป็นตัวแปรที่สำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า นิสิตนักศึกษาครูที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัดจะเลือกประกอบอาชีพครูมากกว่าภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร ได้ปรากฏในตาราง 4 พบว่า นิสิตนักศึกษาครูมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด (ร้อยละ 65.87) มากกว่ากรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 57.21)

ตาราง 4 ระดับการตัดสินใจของนิสิตนักศึกษาครู จำแนกตามภูมิลำเนา

กลุ่ม	กรุงเทพมหานคร		ต่างจังหวัด		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่ม 1	39	18.75	36	9.53	75	12.80
กลุ่ม 2	50	24.04	93	24.60	143	24.40
กลุ่ม 3	119	<u>57.21</u>	249	<u>65.87</u>	368	<u>62.80</u>
รวม	208	100.00	378	100.00	586	100.00

หมายเหตุ: กลุ่ม 1 มั่นใจระดับน้อย กลุ่ม 2 มั่นใจระดับปานกลาง และกลุ่ม 3 มั่นใจระดับมาก

นอกจากนี้ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมก็เป็นตัวแปรสำคัญอีกตัวหนึ่งซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพครู ผลการวิจัยปรากฏดังตาราง 5 พบว่า นิสิตนักศึกษาครูที่มั่นใจมากกว่าจะประกอบอาชีพครูเป็นผู้ที่มีผลการเรียนปานกลาง (2.51–3.00) มีสัดส่วนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 66.81 รองลงมาเป็นผู้มีผลการเรียนค่อนข้างสูง (3.01–3.50) คิดเป็นร้อยละ 62.50 ส่วนผู้ที่มีผลการเรียนสูงมาก (3.51–4.00) มีประมาณร้อยละ 59.04 และที่น่าสนใจคือกลุ่มที่มีผลการเรียนต่ำ (ต่ำกว่า 2.00) มีความมั่นใจอยากเป็นครูมากถึงร้อยละ 66.67

ตาราง 5 ระดับการตัดสินใจของนิสิตนักศึกษาครู จำแนกตามผลการเรียนเฉลี่ยสะสม

กลุ่ม	ต่ำกว่า 2.00		2.00–2.50		2.51–3.00		3.01–3.50		3.51–4.00		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่ม 1	1	33.33	11	12.22	22	9.74	22	11.96	19	22.89	75	12.80
กลุ่ม 2	–	–	28	31.11	53	23.45	47	25.54	15	18.07	143	24.40
กลุ่ม 3	2	66.67	51	56.67	151	<u>66.81</u>	115	62.50	49	<u>59.04</u>	368	<u>62.80</u>
รวม	3	100.00	90	100.00	226	100.00	184	100.00	83	100.00	586	100.00

หมายเหตุ: กลุ่ม 1 มั่นใจระดับน้อย กลุ่ม 2 มั่นใจระดับปานกลาง และกลุ่ม 3 มั่นใจระดับมาก

จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเด็กเก่งที่มีผลการเรียนเด่นมากมีความสนใจที่จะประกอบอาชีพครูน้อยกว่ากลุ่มที่มีผลการเรียนต่ำกว่า ดังนั้น การวางนโยบายการพัฒนาระบบการศึกษาที่ต้องการให้คนเก่งมาเป็นครู ยังคงเป็นสิ่งที่ต้องพยายามหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป เพราะถ้ายังมีระบบการคัดเลือกคนเข้าศึกษาต่อครูแบบเดิม น่าจะมีโอกาสได้เด็กเก่งน้อย

ส่วนเหตุผลของกลุ่มนิสิตนักศึกษาครูซึ่งเป็นกลุ่มที่ตัดสินใจเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของวิชาชีพครูแล้ว (ตาราง 6) พบว่า กลุ่มที่มั่นใจสูงว่าจะประกอบอาชีพครู ให้เหตุผลว่ารักเด็ก (ร้อยละ 22.01) นอกนั้นประมาณร้อยละ 19.02-19.84 ให้เหตุผลว่า มีลักษณะนิสัยเป็นคนชอบสอน อาชีพครูเป็นอาชีพที่ได้พัฒนาชาติ เป็นอาชีพที่มั่นคง มีเกียรติ และได้ช่วยเหลือคน ส่วนกลุ่มที่มีไม่ค่อยมั่นใจว่าจะเป็นครูได้ให้เหตุผลว่าอาชีพครูมีภาระงานหนัก แต่เงินเดือนน้อย (ร้อยละ 69.33) ไม่น่าสนใจ ไม่ได้ใช้ความรู้เท่าที่ควร (ร้อยละ 18.67) สอนไม่เป็น พุดไม่เก่ง (ร้อยละ 6.67) และไม่ชอบเด็ก (ร้อยละ 5.33)

ตาราง 6 เหตุผลของการเลือกประกอบอาชีพครูของนิสิตนักศึกษาจำแนกตามระดับความมั่นใจในการเป็นครู

เหตุผลที่เลือก	กลุ่มตัดสินใจ		กลุ่ม 1		กลุ่ม 2		กลุ่ม 3		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รักเด็ก	-	-	26	18.18	81	<u>22.01</u>	107	18.26		
ชอบสอน	-	-	30	20.98	73	19.84	103	17.58		
พัฒนาชาติ	-	-	20	13.99	72	19.57	92	15.70		
มั่นคง มีเกียรติ	-	-	26	18.18	72	19.57	98	16.72		
ช่วยเหลือคน	-	-	23	16.08	70	19.02	93	15.87		
งานหนัก เงินน้อย	52	<u>69.33</u>	2	1.40	-	-	54	9.22		
ไม่น่าสนใจ ไม่ได้ใช้ความรู้เท่าที่ควร	14	18.67	12	8.39	-	-	26	4.44		
สอนคนไม่เป็น พุดไม่เก่ง	5	6.67	4	2.80	-	-	9	1.54		
ไม่ชอบเด็ก	4	5.33	-	-	-	-	4	0.68		
รวม	75	100.00	143	100.00	368	100.00	586	100.00		

หมายเหตุ: กลุ่ม 1 มั่นใจระดับน้อย กลุ่ม 2 มั่นใจระดับปานกลาง และกลุ่ม 3 มั่นใจระดับมาก

การคัดเลือกบุคคลที่มีคุณภาพเข้าสู่วิชาชีพครู และกระบวนการผลิตครูถือเป็นกลไกสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาครูมืออาชีพ ด้วยเหตุนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษา จึงได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการผลิตครูจาก 4 ปี เป็น 5 ปี โดยเพิ่มเติมในส่วนของเนื้อหาวิชาการแก่นิสิตนักศึกษาครูให้เข้มข้น เพื่อให้ได้ครูเก่ง และการฝึกประสบการณ์ทางวิชาชีพครูเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้ได้ครูที่มีทักษะการสอนสูง ดังนั้น ผลการวิจัยที่จะนำเสนอต่อไปนี้จะเกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพของกระบวนการผลิตครู ซึ่งจำแนกออกเป็น 4 ประเด็น

2. การผลิตครูตามหลักสูตร 5 ปี

ผลการวิจัยปัจจัยป้อน กระบวนการผลิตครู และผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตนักศึกษาครูของหลักสูตร ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 4 ปีและ 5 ปีได้จากการวิจัยแบบพหุวิธี ได้แก่ การวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ และการศึกษาเชิงคุณภาพ สามารถนำเสนอผลการวิจัยได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยป้อน กระบวนการผลิตครูและผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตครูของหลักสูตร 4 ปี และ 5 ปี

ผลการวิจัยได้จากวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งนำเสนอในตาราง 7 แสดงความคิดเห็นของอาจารย์ต่อองค์ประกอบในปัจจัยป้อน กระบวนการผลิตครู และผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตครู หลักสูตร 4 ปีและ 5 ปี และตาราง 8 แสดงความคิดเห็นของนิสิตครู หลักสูตร 4 ปีและ 5 ปี ต่อหลักสูตรการผลิตครูที่ศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 7 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ต่อองค์ประกอบใน ปัจจัยป้อน กระบวนการผลิตครู และผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตครู หลักสูตร 4 ปีและ 5 ปี

องค์ประกอบ	หลักสูตร 4 ปี			หลักสูตร 5 ปี			t
	M	SD	แปล	M	SD	แปล	
นโยบายหลักสูตรมีความสอดคล้องกับการปฏิรูป การศึกษาและความต้องการของสังคม	3.61	0.47	มาก	3.89	0.58	มาก	t=6.70*
วิชาเรียนมีเนื้อหาครอบคลุมในการเป็น ครูมืออาชีพ และมีความทันสมัย	3.86	0.50	มาก	4.01	0.41	มาก	t=4.25*
สื่ออุปกรณ์ ห้องสมุดและแหล่งฝึกประสบการณ์ มีความเหมาะสมและเพียงพอ	3.61	0.52	มาก	3.70	0.54	มาก	t=2.69*
การวางแผนงานด้านวิชาการและการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพมีความเหมาะสม	3.74	0.54	มาก	4.00	0.62	มาก	t= 4.96*
การสอนของอาจารย์ครบตรงตามจุดประสงค์ ปรับปรุง พัฒนาการสอนให้เหมาะกับผู้เรียนและเน้นการปฏิบัติ	4.22	0.51	มากที่สุด	4.38	0.50	มากที่สุด	t= 5.23*
นิสิตครูมีความรอบรู้ทางวิชาการเชี่ยวชาญในการ ประกอบวิชาชีพ และมีคุณลักษณะความเป็นครู	3.85	0.46	มาก	3.95	0.54	มาก	t=2.43*

n=45, df=44, p <0.05*

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม เพื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของอาจารย์ต่อองค์ประกอบในปัจจัยป้อน กระบวนการผลิตครู และผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตครูหลักสูตร 4 ปีและ 5 ปี พบว่า ทุกองค์ประกอบในหลักสูตร 5 ปีมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากกว่าหลักสูตร 4 ปี แต่ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตครู หลักสูตร 4 ปีและ 5 ปีต่อองค์ประกอบในปัจจัยป้อน กระบวนการผลิตครู และผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตครู พบว่า ทุกองค์ประกอบในหลักสูตร 4 ปีมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากกว่าหลักสูตร 5 ปี และผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตครู หลักสูตร 4 ปีและ 5 ปีต่อองค์ประกอบในปัจจัยป้อน กระบวนการผลิตครู และผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตครู พบว่า ทุกองค์ประกอบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตาราง 8

ตาราง 8 ผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตครู หลักสูตร 4 ปีและ 5 ปี ต่อองค์ประกอบในปัจจัยป้อน กระบวนการผลิตครู และผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตครู

องค์ประกอบ	หลักสูตร 4 ปี			หลักสูตร 5 ปี			t
	M	SD	แปล	M	SD	แปล	
นโยบายหลักสูตรมีความสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา และพัฒนาสู่ครูมืออาชีพ	3.51	0.62	มาก	3.24	0.92	ปานกลาง	t = 3.55*
วิชาเรียนช่วยให้เสริมความสามารถในการจัดการเรียนการสอนทั้งทางด้านวิชาการและการปฏิบัติ	3.45	0.47	มาก	3.11	0.68	ปานกลาง	t = 6.15*
นิสิตครู สนใจใฝ่รู้ ครีทธา ภาคภูมิใจ และมุ่งมั่นที่จะประกอบอาชีพครู	3.97	0.65	มาก	3.79	0.86	มาก	t = 2.52*
สื่ออุปกรณ์ ห้องสมุดและแหล่งฝึกประสบการณ์ มีความเหมาะสม เพียงพอและทันสมัย	3.50	0.63	มาก	3.31	0.72	ปานกลาง	t = 2.96*
การสอนของอาจารย์ครบถ้วนตรงตามจุดประสงค์ ปรับปรุงพัฒนาการสอนให้เหมาะกับนักเรียนและเน้นการปฏิบัติ	3.66	0.59	มาก	3.42	0.78	มาก	t = 3.58*
นิสิตครูมีความสามารถในการเรียนรู้ และมุ่งมั่นในการแสวงหาความรู้	3.77	0.59	มาก	3.56	0.74	มาก	t = 3.30*
นิสิตครูมีความรอบรู้ทางวิชาการ เชี่ยวชาญในการประกอบวิชาชีพครู และมีคุณลักษณะความเป็นครู	3.68	0.42	มาก	3.47	0.61	มาก	t = 4.10*

n=428, df=427, p < 0.05*

ผลการศึกษาวิจัยแบบพหุวิธี เกี่ยวกับปัจจัยป้อน กระบวนการผลิตครู และผลที่เกิดขึ้นกับ นิสิตครูของหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 4 ปีและ 5 ปี สรุปผลการวิจัยได้ดังตาราง 9

ตาราง 9 สรุปผลการวิจัยปัจจัยป้อน กระบวนการผลิตครู และผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตครูของหลักสูตร 4 ปี และ 5 ปี

ประเด็นที่ศึกษา	สรุปผลการวิจัย
ปัจจัยป้อน	
1. นโยบายหลักสูตร ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย	นโยบายหลักสูตร 4 ปีและ 5 ปียังคงมุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตครูให้มีความรู้ ความสามารถสร้างสรรค์สังคม พัฒนานิสิตนักศึกษาครูให้มีความรู้คู่คุณธรรม ในขณะที่จุดเน้นที่แตกต่างกัน คือ หลักสูตร 5 ปีมีนโยบายที่มุ่งเน้นให้นิสิต นักศึกษาครูมีความรู้เนื้อหาวิชาการที่แม่นยำและลึกซึ้ง โดยมีการเพิ่มการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพจาก 1 ภาคการศึกษา เป็น 2 ภาคการศึกษา
2. วิชาเรียน ได้แก่ วิชาที่เปิดสอน และวิชาฝึกประสบการณ์	วิชาเรียนในหลักสูตร 4 ปีและ 5 ปีมีความแตกต่างกันค่อนข้างน้อย ส่วนที่ แตกต่างกัน คือ หลักสูตร 5 ปี มีการเพิ่มเนื้อหาวิชาเอกและวิชาครูมากขึ้น
3. คุณลักษณะของอาจารย์ ได้แก่ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และตำแหน่งทางวิชาการ	คุณลักษณะของอาจารย์ในหลักสูตร 4 ปีและ 5 ปีมีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การทำงาน และตำแหน่งทางวิชาการคล้ายคลึงกัน เพราะเป็นคณาจารย์ กลุ่มเดียวกัน
4. คุณลักษณะของนิสิตครู ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยสะสม และความมุ่งมั่น ในการประกอบอาชีพครู	โดยภาพรวม นิสิตนักศึกษาครู หลักสูตร 5 ปีมีผลการเรียนสูงกว่านิสิต นักศึกษาครู หลักสูตร 4 ปี แต่ด้านความมุ่งมั่นที่มีต่อการประกอบวิชาชีพครู น้อยกว่านิสิตนักศึกษาครู หลักสูตร 4 ปี
5. ปัจจัยด้านทรัพยากร ได้แก่ ห้องสมุด อาคารสถานที่ แหล่งฝึก ประสบการณ์ สื่ออุปกรณ์ และ งบประมาณ	คณะครุศาสตร์ได้มีการจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ระบบการสืบค้น ทางการศึกษาให้แก่ นิสิตนักศึกษาครู หลักสูตร 4 ปี และ 5 ปี ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาถึงแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หลักสูตร 5 ปีมีการประสาน งานกับแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพแตกต่างจากหลักสูตร 4 ปี เนื่องจากมีการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่เพิ่มขึ้น
กระบวนการผลิตครู	
1. การจัดการหลักสูตร ได้แก่ การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัด ตารางเรียนตารางสอน และการ วางแผนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	การปรับปรุงการจัดการหลักสูตรให้สอดคล้องกับนโยบายของหลักสูตร 5 ปี โดยการจัดการหลักสูตร 4 ปีและ 5 ปีมีแนวทางในการดำเนินการที่คล้ายคลึง กัน มีระบบฐานข้อมูลหลักสูตร มีเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างมหาวิทยาลัยกับ แหล่งฝึกประสบการณ์ในลักษณะเดียวกัน
2. การสอนของอาจารย์ ได้แก่ การจัดการสอน การพัฒนาการสอน การประเมินผลการสอนและการ ปรับปรุงการสอน	การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์มีการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงการจัดการเรียน การสอนในหลักสูตร 5 ปี โดยเน้นการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนเพิ่มขึ้น และมีการเน้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม อาจารย์จัดการเรียนการสอนที่เน้นทักษะ การวิจัย เน้นการบรรยายประกอบการอภิปราย และมีการมอบหมายชิ้นงาน เพื่อฝึกให้นิสิตนักศึกษาครูประมวลความรู้ที่ได้จากการเรียน และเสาะแสวงหา ความรู้เพิ่มเติมสร้างเป็นผลงานมีทั้งในหลักสูตร 4 ปีและ 5 ปี

ประเด็นที่ศึกษา	สรุปผลการวิจัย
3. ลักษณะการเรียนรู้ของนิสิตครู ได้แก่ ความสามารถ และความมุ่งมั่นในการแสวงหาความรู้	โดยภาพรวมนิสิตนักศึกษาครู หลักสูตร 4 ปีและ 5 ปีมีความสามารถในการเรียนรู้ค่อนข้างมาก แต่มีการแสวงหาความรู้ค่อนข้างน้อยไม่แตกต่างกัน
4. การเตรียมสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ได้แก่ ความพร้อมและความทันสมัยของสื่อ	คณะครุศาสตร์มีการบริหารจัดการการใช้อาคาร สถานที่ สื่อการเรียนการสอนที่มีความพร้อมและทันสมัย ให้เกิดประสิทธิภาพทั้งสองหลักสูตร ส่วนเอกสารประกอบการเรียนการสอนทั้งหลักสูตร 4 ปีและ 5 ปีค่อนข้างมีความพร้อม
ผลที่เกิดขึ้นกับนิสิตนักศึกษาครู	
คุณภาพของบัณฑิต ได้แก่ ความรู้ความสามารถด้านการสอน และบุคลิกภาพความเป็นครู	นิสิตนักศึกษาครู หลักสูตร 4 ปีและ 5 ปีนำความรู้ที่ได้รับจากการเรียนในหลักสูตร ครุศาสตร์บัณฑิต ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบไม่แตกต่างกัน และมีความสามารถในการปฏิบัติงานครูได้

2.2 คุณภาพของนิสิตครู

ผลการวิจัยในอดีตพบว่าหลักสูตร 4 ปีไม่สามารถหล่อหลอมให้เกิดบัณฑิตครูตามที่สังคมต้องการได้ จึงมีการเสนอหลักสูตร 6 ปีที่เพิ่มการเรียนวิชาเอกและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แต่ด้วยการเรียนที่ค่อนข้างนาน ดังนั้น จึงมีการปรับปรุงหลักสูตรการผลิตครูเป็นหลักสูตร 5 ปี โดยนโยบายหลักสูตร 5 ปีที่กำหนดแต่แรก มีความต้องการแก้ไขปัญหาคู้อ่อนเนื้อหาทางวิชาการ จึงกำหนดให้เรียนเนื้อหาวิชาการ 4 ปีการศึกษาและฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 1 ปีการศึกษา โดยศึกษาเนื้อหาวิชาการในคณะที่เปิดสอนโดยตรง ซึ่งหลักสูตร 4+1 สอดคล้องนโยบายหลักสูตร 5 ปีที่กำหนดแต่แรก แต่การเรียนในหลักสูตร 4+1 จะต้องใช้เวลาเรียน 5 ปีการศึกษาครั้ง เนื่องจากนิสิตนักศึกษาครูต้องเรียนวิชาครูก่อนฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ส่วนหลักสูตร 5 ปีที่ใช้ในปัจจุบันยังไม่สามารถตอบสนองกับนโยบายหลักสูตร 5 ปีที่กำหนดแต่แรก ถึงแม้ว่าจะมีการเน้นให้นิสิตนักศึกษาครูได้เรียนเนื้อหาวิชาการที่เพิ่มมากขึ้น โดยเพิ่มจำนวนหน่วยกิตวิชาเอก เช่น วิชาเอกวิทยาศาสตร์ หลักสูตร 5 ปี มีการเพิ่มวิชาเอก จำนวน 14 หน่วยกิต โดยนิสิตนักศึกษาครูเรียนวิชาเอกกับคณะวิทยาศาสตร์โดยตรง เพิ่มขึ้น 12 หน่วยกิต เพื่อความแม่นยำของเนื้อหาวิชาจากคณะที่เปิดสอนโดยตรง อย่างไรก็ตาม ถ้าเทียบกับเนื้อหาความรู้ของนิสิตคณะวิทยาศาสตร์ พบว่านิสิตนักศึกษาครู หลักสูตร 4 ปีและ 5 ปี เรียนวิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไป คิดเป็นร้อยละของความรู้เมื่อเทียบกับคณะวิทยาศาสตร์เท่ากับ 59.78 และ 72.83 ตามลำดับ ดังตาราง 10

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิต วิชาเอกวิทยาศาสตร์ และความรู้ที่ได้รับระหว่าง คณะวิทยาศาสตร์ กับคณะครุศาสตร์ หลักสูตร 4 ปีและ 5 ปี

คณะ	จำนวน หน่วยกิต	ความรู้ (%)	หมายเหตุ
วิทยาศาสตร์	92*	100	จำนวนหน่วยกิต 92 หน่วยกิต ใช้เป็นหลักเทียบร้อยละของความรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์ ถ้าคณะครุศาสตร์ต้องการให้นิสิตนักศึกษาครู มีความรู้เทียบเท่ากับนิสิตคณะวิทยาศาสตร์ จะต้องเรียนวิชาเอกวิทยาศาสตร์ ทั้งหมด 92 หน่วยกิต
ครุศาสตร์ (4 ปี)	55*+5	<u>59.78</u>	คณะครุศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) เรียนวิชาเอกวิทยาศาสตร์ที่คณะวิทยาศาสตร์ 55 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละของความรู้เมื่อเทียบกับวิชาเอกของคณะวิทยาศาสตร์ 59.78
ครุศาสตร์ (5 ปี)	67*+7	<u>72.83</u>	คณะครุศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) เรียนวิชาเอกวิทยาศาสตร์ที่คณะวิทยาศาสตร์ 67 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละของความรู้เมื่อเทียบกับวิชาเอกของคณะวิทยาศาสตร์ 72.83

* จำนวนหน่วยกิตการเรียนวิชาเอกที่คณะวิทยาศาสตร์

ผลการวิเคราะห์จำนวนหน่วยกิตวิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไปของหลักสูตร 4 ปีและ 5 ปี จำแนกตามคณะที่เปิดสอน พบว่า นิสิตนักศึกษาครู หลักสูตร 5 ปีมีจำนวนหน่วยกิตวิชาเอกมากกว่า นิสิตนักศึกษาครู หลักสูตร 4 ปี จำนวน 14 หน่วยกิต โดยหลักสูตร 4 ปีและ 5 ปีเรียนวิชาเอกวิทยาศาสตร์ที่คณะครุศาสตร์ จำนวน 5 และ 7 หน่วยกิต ตามลำดับ และเรียนวิชาเอกวิทยาศาสตร์ที่คณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 55 และ 67 หน่วยกิต ตามลำดับ ดังตาราง 11

ตาราง 11 จำนวนหน่วยกิตวิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไปของหลักสูตร 4 ปีและ 5 ปี จำแนกตามคณะที่เปิดสอน

เอกวิทยาศาสตร์ ทั่วไป ระดับมัธยมศึกษา	จำนวน หน่วยกิต	เรียนที่คณะ ครุศาสตร์ (รายวิชา)	จำนวน หน่วยกิต	เรียนที่คณะ วิทยาศาสตร์ (รายวิชา)	จำนวน หน่วยกิต โดยประมาณ	เทียบจำนวน หน่วยกิตกับคณะ วิทยาศาสตร์ (%)
หลักสูตร 4 ปี	60	3	5	> 23*	55	<u>59.78</u>
หลักสูตร 5 ปี	74	4	7	> 28*	67	<u>72.83</u>

* บางรายวิชาเป็นวิชาเลือก นิสิตครูจึงสามารถเลือกเรียนรายวิชาได้แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตวิชาเอกภาษาไทย และความรู้ที่ได้รับระหว่างคณะอักษรศาสตร์ กับคณะครุศาสตร์ หลักสูตร 4 ปีและ 5 ปี พบว่า นิสิตนักศึกษาครู หลักสูตร 4 ปี และ 5 ปี เรียนวิชาเอกภาษาไทย คิดเป็นร้อยละของความรู้เมื่อเทียบกับคณะอักษรศาสตร์เท่ากับ 50.70 และ 61.97 ตามลำดับ ดังตาราง 12

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบจำนวนหน่วยกิตวิชาเอกภาษาไทย และความรู้ที่ได้รับระหว่างคณะอักษรศาสตร์กับคณะครุศาสตร์ หลักสูตร 4 ปีและ 5 ปี

คณะ	จำนวนหน่วยกิต	ความรู้ (%)	หมายเหตุ
อักษรศาสตร์ (เอกภาษาไทย)	71	100	จำนวนหน่วยกิต 71 หน่วยกิต ใช้เป็นหลักเทียบร้อยละของความรู้ของนิสิตคณะครุศาสตร์ ถ้าคณะครุศาสตร์ต้องการให้นิสิตครู มีความรู้เทียบเท่ากับนิสิตคณะอักษรศาสตร์ จะต้องเรียนวิชาเอกภาษาไทย ทั้งหมด 71 หน่วยกิต
ครุศาสตร์ (4 ปี)	36*+24	50.70	คณะครุศาสตร์ (หลักสูตร 4 ปี) เรียนวิชาเอกภาษาไทยที่คณะอักษรศาสตร์ 36 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละของความรู้เมื่อเทียบกับวิชาเอกของคณะอักษรศาสตร์ 50.70
ครุศาสตร์ (5 ปี)	44*+30	61.97	คณะครุศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี) เรียนวิชาเอกภาษาไทยที่คณะอักษรศาสตร์ 44 หน่วยกิต คิดเป็นร้อยละของความรู้เมื่อเทียบกับวิชาเอกของคณะอักษรศาสตร์ 61.97

* จำนวนหน่วยกิตการเรียนวิชาเอกที่คณะอักษรศาสตร์

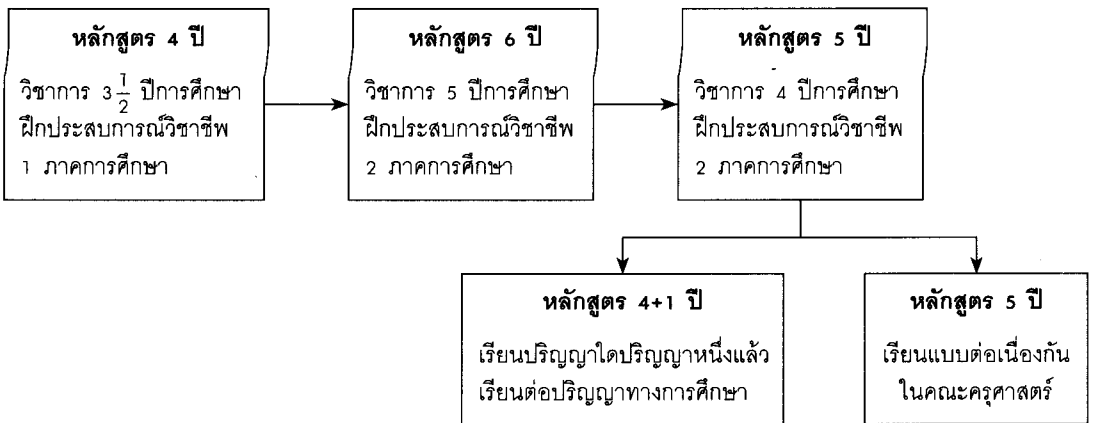
ผลการวิเคราะห์จำนวนหน่วยกิตวิชาเอกภาษาไทยของหลักสูตร 4 ปีและ 5 ปี จำแนกตามคณะที่เปิดสอน พบว่า นิสิตนักศึกษาครู หลักสูตร 5 ปีมีจำนวนหน่วยกิตวิชาเอกมากกว่านิสิตนักศึกษาครู หลักสูตร 4 ปี จำนวน 14 หน่วยกิต หลักสูตร 4 ปีและ 5 ปีมีวิชาเอกภาษาไทยที่คณะครุศาสตร์ จำนวน 24 และ 30 หน่วยกิต ตามลำดับ และเรียนวิชาเอกภาษาไทยที่คณะอักษรศาสตร์ จำนวน 36 และ 44 หน่วยกิต ตามลำดับ ดังตาราง 13

ตาราง 13 จำนวนหน่วยกิตวิชาเอกภาษาไทยของหลักสูตร 4 ปีและ 5 ปี จำแนกตามคณะที่เปิดสอน

เอกภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา	จำนวนหน่วยกิต	เรียนที่คณะครุศาสตร์ (รายวิชา)	จำนวนหน่วยกิต	เรียนที่คณะอักษรศาสตร์ (รายวิชา)	จำนวนหน่วยกิตโดยประมาณ	เทียบจำนวนหน่วยกิตกับคณะอักษรศาสตร์ (%)
หลักสูตร 4 ปี	60	>11*	24	> 13*	36	50.70
หลักสูตร 5 ปี	74	>13*	30	> 15*	44	61.97

* บางรายวิชาเป็นวิชาเลือก นิสิตครูจึงสามารถเลือกเรียนรายวิชาได้แตกต่างกัน

นอกจากจะมีแนวคิดเพิ่มเนื้อหาวิชาการให้มากขึ้นแล้ว หลักสูตรการผลิตครู 5 ปียังเน้นให้นิสิตนักศึกษาครูมีความเชี่ยวชาญในการจัดการสอน โดยเพิ่มการเรียนรู้วิชาครู คิดเป็นร้อยละ 21.95 เมื่อเปรียบเทียบกับหลักสูตร 4 ปี และมีการเพิ่มการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเป็น 1 ปีการศึกษา เพื่อพัฒนาบัณฑิตครูให้มีความรู้เนื้อหาที่แม่นยำ สามารถจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย และมีจิตวิญญาณความเป็นครูผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ซึ่งจากการศึกษาในนโยบายการผลิตครู ตั้งแต่หลักสูตร 4 ปีและแนวคิดการปรับปรุงหลักสูตรการผลิตครู จนนำมาสู่หลักสูตรการผลิตครู 5 ปี ได้ดังภาพ 2

ภาพ 2 การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

2.3 การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตร 5 ปี มีแนวคิดที่แตกต่างกัน โดยการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในหลักสูตร 5 ปี จัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเพิ่มเป็น 1 ปีการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ด้านวิชาชีพอย่างเหมาะสมตลอดระยะเวลาของการเรียนการสอนใน 5 ปี นิสิตนักศึกษาครูไม่ได้ปฏิบัติการสอนเพียงอย่างเดียว แต่ต้องปฏิบัติงานครู นอกเหนือจากการสอนภายใต้การนิเทศของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษา และอาจารย์นิเทศก์ของโรงเรียน เช่น การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน การทำงานวิจัยในชั้นเรียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การทำงานบริการของโรงเรียน ทำการศึกษาชุมชน และหน้าที่อื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อมุ่งเน้นให้ได้ผลผลิตครูที่เป็นมืออาชีพออกสู่สังคม ซึ่งจากผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่า การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของหลักสูตร 5 ปี ไม่ค่อยมีความแตกต่างจากหลักสูตร 4 ปี มากนัก เพราะแม้จะฝึก 2 ภาคการศึกษา แต่ผลที่ได้รับจากการฝึกมีความแตกต่างกันค่อนข้างน้อย นิสิตนักศึกษาครูรับผิดชอบสอนเฉลี่ย 9 คาบต่อสัปดาห์ มีอิสระในการออกแบบการจัดการเรียนการสอน นิสิตนักศึกษาครูส่วนใหญ่มีการผลิตสื่อ

ประกอบการเรียนการสอน และเลือกวิธีการสอนตามลักษณะการรับรู้ของนักเรียน ส่วนอาจารย์นิเทศก์ และครูที่เลี้ยงมีการให้คำแนะนำกับนิสิตนักศึกษาครูไม่แตกต่างกัน เนื่องจากมีภาระงานค่อนข้างมาก ซึ่งจากตรงนี้ชี้ให้เห็นว่าวิธีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพและผลที่นิสิตนักศึกษาครูได้รับไม่แตกต่างจาก หลักสูตร 4 ปีมากนัก แต่อย่างไรก็ตามช่วงระยะเวลาที่มากขึ้นก็สามารถช่วยทำให้นิสิตนักศึกษาครู มีความชำนาญเพิ่มมากขึ้น

นอกจากการฝึกการทำงานประจำของครูแล้วหลักสูตร 5 ปียังมีการเน้นการทำวิจัยที่เพิ่มขึ้น ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเด่นที่เพิ่มเข้ามาให้แตกต่างจากหลักสูตร 4 ปี เห็นได้จากการที่แหล่งฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูของแต่ละมหาวิทยาลัยในปัจจุบันได้มีการสอดแทรกกิจกรรมที่นำไปสู่การฝึกฝนการทำวิจัย ในชั้นเรียนเห็นได้จากผลการวิจัยที่ชี้ให้เห็นว่า แหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพส่วนใหญ่มีกระบวนการ พัฒนาทักษะการวิจัยปฏิบัติการเหมือนกัน แต่ต่างกันในการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งมหาวิทยาลัย ก. มีการให้คำแนะนำสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการ โดยการสนับสนุนเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ สำหรับสร้างสื่อการสอน นวัตกรรมที่ใช้ในการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสูงสุด ส่วนมหาวิทยาลัย ข. มีการแนะนำเอกสาร ตำรา คู่มือ งานวิจัยให้ศึกษาค้นคว้าในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนและ การแนะนำแหล่งเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนสูงสุด รายละเอียดดังตาราง 14

ตาราง 14 กระบวนการพัฒนาทักษะการวิจัยปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยจำแนกตามสถาบัน

กระบวนการพัฒนาทักษะการวิจัยปฏิบัติการ	มหาวิทยาลัย ก. (n = 225)			มหาวิทยาลัย ข. (n = 153)		
	M	SD	การปฏิบัติ	M	SD	การปฏิบัติ
การนิเทศของอาจารย์ที่เลี้ยง						
การให้คำแนะนำเทคนิควิธีการวิจัยปฏิบัติการ	2.98	1.10	ปานกลาง	3.52	0.91	มาก
การให้คำแนะนำสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการ	2.88	1.08	ปานกลาง	3.41	0.92	มาก
การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์						
การให้คำแนะนำเทคนิควิธีการวิจัยปฏิบัติการ	3.50	1.02	มาก	3.48	0.88	มาก
การให้คำแนะนำสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการ	3.25	1.01	ปานกลาง	3.38	0.93	ปานกลาง
การปฏิบัติของนิสิตนักศึกษาครู						
การศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน	3.28	0.82	ปานกลาง	3.41	0.69	มาก
การฝึกปฏิบัติจากการจัดกิจกรรมการทำงานด้านต่าง ๆ	3.33	0.88	ปานกลาง	3.34	0.71	ปานกลาง
การฝึกอบรมร่วมมือในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน	3.16	0.93	ปานกลาง	3.15	0.81	ปานกลาง
การสนับสนุนจากโรงเรียน						
การสนับสนุนจากโรงเรียน	2.80	0.97	ปานกลาง	3.11	0.82	ปานกลาง
การสนับสนุนจากครูในโรงเรียน	2.62	1.07	ปานกลาง	2.98	0.99	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาทักษะการวิจัยปฏิบัติการจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพจากการนิเทศของอาจารย์พี่เลี้ยง การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์ การปฏิบัติของนิสิตนักศึกษาครู และการสนับสนุนของโรงเรียน พบว่า นิสิตนักศึกษาครู ยังมีความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการวิจัยปฏิบัติการในแต่ละด้าน ดังนี้

1. นิสิตนักศึกษาครูต้องการได้คำแนะนำด้านเทคนิควิธีการวิจัยปฏิบัติการ คำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกใช้สถิติ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลให้เหมาะสมกับปัญหาวิจัย และการส่งเสริมการทำวิจัยปฏิบัติการจากอาจารย์พี่เลี้ยง อีกทั้งต้องการให้อาจารย์พี่เลี้ยงมอบหมายให้ช่วยงานเกี่ยวกับ การทำวิจัยปฏิบัติการ

2. นิสิตนักศึกษาครูมีความต้องการได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนกับอาจารย์พี่เลี้ยง ต้องการรับการฝึกอบรมร่วมมือในการทำวิจัยปฏิบัติการโดยการร่วมมือกับครู ในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และได้ฝึกปฏิบัติจากการจัดกิจกรรมการทำงานด้านต่างๆ ของนิสิตนักศึกษาครู โดยมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนและการปฏิบัติกิจกรรมของชุมชน

3. นิสิตนักศึกษาครูต้องการแรงสนับสนุนจากครูในโรงเรียน โดยให้ครูในโรงเรียนชักชวนให้เข้าร่วมโครงการวิจัยต่าง ๆ หรือร่วมทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และต้องการให้โรงเรียนส่งเสริมให้เข้าร่วมประชุม/สัมมนาเกี่ยวกับการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ดังตาราง 15

ตาราง 15 ความต้องการจำเป็นด้านกระบวนการพัฒนาทักษะการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน

ข้อรายการ	มหาวิทยาลัย ก. (n=225)		มหาวิทยาลัย ข. (n=153)	
	PNI _{modified}	ลำดับ	PNI _{modified}	ลำดับ
การสนับสนุนจากโรงเรียน	0.82	1	0.63	1
การนิเทศของอาจารย์พี่เลี้ยง	0.70	2	0.44	4
การปฏิบัติของนิสิตนักศึกษาครู	0.51	3	0.49	2
การนิเทศของอาจารย์นิเทศก์	0.47	4	0.45	3

นิสิตนักศึกษาครูมีความต้องการจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะการวิจัยปฏิบัติการด้านการสนับสนุนของโรงเรียนมากที่สุด โดยครูในโรงเรียนควรชักชวนให้เข้าร่วมโครงการวิจัยต่าง ๆ หรือร่วมทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน และยังมีความต้องการให้โรงเรียนส่งเสริมให้เข้าร่วมประชุม/สัมมนาเกี่ยวกับการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ตลอดจนการเข้าไปมีส่วนร่วมหรือเป็นผู้ช่วยวิจัยของอาจารย์

ที่เลี้ยงเพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาคูได้รับประสบการณ์ทางตรงในการทำวิจัย เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาคูได้รับการพัฒนาทักษะการวิจัยปฏิบัติการ

2.4 การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในหลักสูตร 5 ปีกับนโยบายหลักสูตร 5 ปีที่กำหนดแต่แรก

ผลการวิจัยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในหลักสูตร 5 ปีกับนโยบายหลักสูตร 5 ปีที่กำหนดแต่แรก ในประเด็นเกี่ยวกับโครงสร้างหลักสูตร การคัดเลือกเด็กเก่งมาเรียนครู การปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้บัณฑิตครูมีทักษะความเป็นครูมืออาชีพ การเพิ่มการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และผลผลิตบัณฑิตครูที่ปรึกษาสามารถในการบูรณาการความรู้ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังตาราง 16

ตาราง 16 การเปรียบเทียบหลักสูตร 5 ปีที่ปฏิบัติจริงกับนโยบายหลักสูตร 5 ปีที่กำหนดแต่แรก

นโยบายของหลักสูตร 5 ปี ที่กำหนดแต่แรก	หลักสูตร 5 ปีที่นำมาใช้ในปัจจุบัน
<p>1. โครงสร้างหลักสูตร</p> <p>(1) เพิ่มการเรียนวิชาเอกให้ใกล้เคียงกับคณะวิทยาศาสตร์ และคณะอักษรศาสตร์</p> <p>(2) เน้นการนำความรู้จากภาคทฤษฎีมาใช้ในแหล่งฝึกประสบการณ์</p>	<p>(1) มีการเพิ่มวิชาเรียนที่เป็นเนื้อหาวิชาเอกมากขึ้น แต่เมื่อเทียบกับความรู้กับนิสิตที่เรียนจากคณะวิทยาศาสตร์ และคณะอักษรศาสตร์ นิสิตนักศึกษาคู หลักสูตร 5 ปีเรียนเนื้อหาวิชาเอกที่คณะวิทยาศาสตร์ และคณะอักษรศาสตร์น้อยกว่าคิดเป็นร้อยละ 72.83 และ 61.97 ตามลำดับ</p> <p>(2) นิสิตนักศึกษาคูได้นำความรู้จากการเรียนไปใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แต่นิสิตนักศึกษาคูยังคงได้รับการฝึกการสอนและการปฏิบัติงานครูในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งสองภาคการศึกษาไม่มีความแตกต่างกันมากนัก</p>
<p>2. การคัดเลือกเด็กเก่งมาเรียนครู</p>	<p>ระบบการคัดเลือกนักเรียนไม่ได้เปลี่ยนแปลงจากหลักสูตร 4 ปี ดังนั้นจึงยังไม่สามารถคัดเลือกนักเรียนที่เก่ง เช่นเดียวกับคณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ และนักเรียน ส่วนใหญ่ที่เข้าเรียนไม่มีความต้องการประกอบวิชาชีพครู</p>
<p>3. การปรับการเรียนการสอน เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาคูมีทักษะความเป็นครูมืออาชีพ</p>	<p>มีการปรับปรุงกิจกรรมการสอนของคณาจารย์ให้นิสิตนักศึกษาคูเป็นศูนย์กลาง ให้นิสิตนักศึกษาคูค้นคว้าและเรียนรู้ตามความสามารถของตน อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่แตกต่างจากหลักสูตร 4 ปีมากนัก</p>
<p>4. การเพิ่มการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เป็น 1 ปีการศึกษา</p>	<p>มีการเพิ่มระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในสถานศึกษาเป็น 1 ปีการศึกษา แต่กิจกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตลอดจนระบบการนิเทศของอาจารย์และครูที่เลี้ยงไม่ได้แตกต่างจากหลักสูตร 4 ปีมากนัก</p>
<p>5. ผลผลิตบัณฑิตครูที่ปรึกษาสามารถในการบูรณาการความรู้ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์</p>	<p>นิสิตนักศึกษาคู หลักสูตร 5 ปีที่สำเร็จการศึกษาเป็นรุ่นแรก จึงยังไม่ได้ประกอบวิชาชีพครู ดังนั้น จึงไม่มีข้อมูลในส่วนนี้</p>

3. การพัฒนาครูประจำการ

จากผลการศึกษาขององค์ประกอบการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูโดยใช้การสังเคราะห์เอกสาร การสังเกตการสอน และการสัมภาษณ์ครูที่มีการปฏิบัติงานเป็นเลิศ เพื่อนำมาสร้างข้อรายการ (checklist) จากนั้นนำข้อรายการไปสร้างเป็นแบบสำรวจเพื่อศึกษาองค์ประกอบการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยโปรแกรมลิสเรล พบว่า การปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบด้านคุณลักษณะของความเป็นครู และองค์ประกอบด้านการปฏิบัติงานและทักษะทางวิชาชีพ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านการปฏิบัติงานและด้านทักษะทางวิชาชีพ เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญอย่างมากต่อปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู สอดคล้องกับผลจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ และการวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูของครูที่มีการปฏิบัติงานเป็นเลิศ กับครูประจำการทั่วไป พบว่า ครูที่มีการปฏิบัติงานเป็นเลิศจะทำงานได้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครูตามข้อกำหนดของคุรุสภา และมีการปฏิบัติงานที่แตกต่างจากครูประจำการทั่วไป เช่น ครูที่มีการปฏิบัติงานเป็นเลิศ จะมีการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียนเมื่อมีการมอบหมายงานหรือให้แบบฝึกหัด สูงกว่าครูปกติทั่วไป แสดงให้เห็นว่าการให้ข้อมูลป้อนกลับกับผู้เรียน เป็นสิ่งจำเป็นที่ครูประจำการทั่วไปควรได้ปฏิบัติ ตามครูที่มีการปฏิบัติงานเป็นเลิศ

นอกจากนี้ยังพบว่า การแสดงความห่วงใย เอาใจใส่ และพูดคุยให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน มีการปฏิบัติงานสูงมากในกลุ่มครูที่มีการปฏิบัติงานเป็นเลิศ ซึ่งจะพบน้อยกว่าในกลุ่มครูประจำการทั่วไป ดังนั้น การแสดงพฤติกรรมที่ห่วงใยเด็ก จึงเป็นข้อรายการหนึ่งที่ครูประจำการทั่วไปควรใช้เป็นหลักเทียบในการปฏิบัติงานของตน

แบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองเพื่อใช้ในการเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู ที่พัฒนาขึ้น มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบเกณฑ์คุณภาพ (criteria of merit checklist หรือ comlist) โครงสร้างแบบตรวจสอบรายการประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ 12 ตัวบ่งชี้ มีข้อรายการทั้งหมดจำนวน 43 ข้อ ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบรายการฉบับย่อที่คัดสรรเฉพาะ ข้อรายการที่มีความสำคัญ และมีระดับความแตกต่างในการปฏิบัติงานของครูที่มีการปฏิบัติงานเป็นเลิศกับครูประจำการทั่วไป สำหรับใช้ในการเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู และแต่ละข้อรายการประกอบด้วยเกณฑ์เทียบเคียง 2 แบบ คือ เกณฑ์เทียบเคียงการปฏิบัติงานของครูประจำการทั่วไป และเกณฑ์เทียบเคียงการปฏิบัติงานของครูที่มีการปฏิบัติงานเป็นเลิศ ดังตัวอย่างในตาราง 17

ตาราง 17 ตัวอย่างแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองเพื่อใช้ในการเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู

รายการตรวจสอบ	ระดับคุณภาพและเกณฑ์เทียบเคียง		
	น้อยกว่าครูประจำการ (1)	ครูประจำการ (2)	ครูผู้ปฏิบัติเป็นเลิศ (3)
1. การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู			
1.1 การพัฒนาการสอนด้วยการทำวิจัย ปฏิบัติการในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง	☐ น้อยกว่า 2 เรื่อง/ ปีการศึกษา	☐ 2 เรื่อง/ปีการศึกษา	☐ 5 เรื่อง/ปีการศึกษา
1.2 การประชุมเพื่อรับการฝึกอบรม สัมมนาทางวิชาการที่โรงเรียนหรือ หน่วยงานอื่นจัดให้	☐ น้อยกว่า 4 ครั้ง/ ปีการศึกษา	☐ 4 ครั้ง/ปีการศึกษา	☐ 8 ครั้ง/ปีการศึกษา
1.3 การเป็นวิทยากรหรือเผยแพร่ความรู้ ผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนา วิชาชีพครู	☐ น้อยกว่า 4 ครั้ง/ ปีการศึกษา	☐ 4 ครั้ง/ปีการศึกษา	☐ 8 ครั้ง/ปีการศึกษา
1.4 การเข้าห้องสมุด ติดตามอ่าน วารสาร และค้นคว้าข้อมูลทาง อินเทอร์เน็ตเสมอ	☐ น้อยกว่า 6 ชั่วโมง/ สัปดาห์	☐ 6 ชั่วโมง/สัปดาห์	☐ 10 ชั่วโมง/สัปดาห์
2. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีกับนักเรียน			
2.1 การแสดงความห่วงใย เอาใจใส่และ พูดคุยให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน	☐ น้อยกว่า 6 ชั่วโมง/ สัปดาห์	☐ 6 ชั่วโมง/สัปดาห์	☐ 13 ชั่วโมง/สัปดาห์
2.2 การสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอน	☐ น้อยกว่า 5 ชั่วโมง/ สัปดาห์	☐ 5 ชั่วโมง/สัปดาห์	☐ 9 ชั่วโมง/สัปดาห์
3. การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา			
3.1 การใช้ข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศต่างๆ ในการปรับปรุงการเรียนการสอน	☐ น้อยกว่า 4 ครั้ง/ ปีการศึกษา	☐ 4 ครั้ง/ปีการศึกษา	☐ 7 ครั้ง/ปีการศึกษา
3.2 การค้นคว้าข้อมูลข่าวสารที่มีความ หลากหลาย	☐ น้อยกว่า 5 ครั้ง/ สัปดาห์	☐ 5 ครั้ง/สัปดาห์	☐ 8 ครั้ง/สัปดาห์
3.3 การปรับปรุงการสอนของท่านจาก คำแนะนำหรือจากการนิเทศของ เพื่อนครู/ฝ่ายวิชาการของโรงเรียน	☐ น้อยกว่า 2 ครั้ง/ การนิเทศใน 1 ภาคเรียน	☐ 2 ครั้ง/การนิเทศ ใน 1 ภาคเรียน	☐ 4 ครั้ง/การนิเทศ ใน 1 ภาคเรียน
3.4 การสังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับทฤษฎีการจัดการสอน แล้วนำมาสรุปเป็นแนวทางในการ จัดการเรียนการสอน	☐ น้อยกว่า 3 เรื่อง/ ภาคเรียน	☐ 3 เรื่อง/ภาคเรียน	☐ 5 เรื่อง/ภาคเรียน

อภิปรายผล

1. ปัจจัยป้อน

จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพครูของกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 และกลุ่มนิสิตนักศึกษาครูมีความแตกต่างกัน โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการประกอบอาชีพครูในกลุ่มนักเรียน คือ มุมมองต่ออาชีพครู กลุ่มที่ตัดสินใจแน่นอนที่จะเลือกอาชีพครู มีมุมมองไปทิศทางที่ดี ส่วนกลุ่มที่ไม่เลือกประกอบอาชีพครู มีมุมมองในทิศทางลบ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบอาชีพครูในกลุ่มนิสิตนักศึกษาครู คือ ภูมิหลังของนิสิตนักศึกษาครู และผลการเรียน โดยผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นิสิตนักศึกษาครูที่ต้องการประกอบอาชีพครูส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด ด้านผลการเรียน นิสิตนักศึกษาครูมีผลการเรียนระดับน้อยและปานกลาง ดังนั้น ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตามบุคคลที่มีผลการเรียนดีก็ยังคงไม่ต้องการประกอบอาชีพครู

การวางนโยบายการพัฒนาวิชาชีพครู ต้องเริ่มจากระบบคัดเลือกบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครู ถ้าอิงผลการวิจัยนี้ น่าจะต้องมีการพิจารณาให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับเด็กที่มีผลการเรียนดีในต่างจังหวัด (เด็กข้างเผือก) เข้ามาศึกษาต่อในวิชาชีพครู เนื่องจากเด็กที่เก่งมากมีแนวโน้มที่จะไม่สนใจประกอบอาชีพครู ด้วยเหตุผลที่คิดว่าตนเองมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม ไม่อดทนต่อการสอน ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องน่าจะให้ความสำคัญกับการคัดเลือกคนที่อาจไม่จำเป็นต้องเก่งมาก แต่มีความตั้งใจจริงรักที่จะประกอบอาชีพครู และมีคุณลักษณะที่เหมาะสม โดยเฉพาะความสามารถในการถ่ายทอดการเรียนรู้สู่ผู้เรียน

เนื่องจากในมุมมองของเด็ก และแม้แต่ นิสิตนักศึกษาครูที่กำลังเรียนครูต่างรู้สึกว่าการประกอบอาชีพครูเป็นงานที่หนัก ผลตอบแทนน้อย ในเรื่องนี้ ครูแนะแนวซึ่งเป็นบุคคลสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนในการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพ ควรชี้ให้เห็นว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่ดี มีเส้นทางในการเจริญเติบโตก้าวหน้าทางวิชาชีพอย่างมั่นคง และมีความพยายามในการยกระดับคุณภาพของอาชีพครูให้สูงขึ้น รัฐมีความพยายามในการแก้ปัญหาเรื่องภาระงานที่ครูต้องรับผิดชอบมากทั้งงานสอนและงานนอกเหนือการสอน โดยมีการจ้างเจ้าหน้าที่ธุรการช่วยงานครู ทำให้ครูมีเวลาในการเตรียมการสอนมากขึ้น รวมทั้งมีการปรับระบบวิทยฐานะที่จะช่วยให้ครูสามารถก้าวหน้าในอาชีพได้มากขึ้น

สำหรับในกลุ่มนิสิตนักศึกษาครู พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ที่มีความตั้งใจจริงที่จะประกอบอาชีพครูมักเป็นผู้เรียนที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด ดังนั้น กระบวนการผลิตครูหากจะมีการจัดกิจกรรมอะไรก็ตามที่เป็นการพัฒนาวิชาชีพครู น่าจะต้องให้ความสำคัญกับผู้เรียนที่มาจากต่างจังหวัดให้มาก เพราะเป็นกลุ่มที่มีความตั้งใจจริงที่จะเป็นครู การจัดสรรทุนการศึกษา ควรให้สิทธิกับนิสิตนักศึกษาครู

ที่มีความแน่นอนในการประกอบอาชีพครู แต่อย่างไรก็ตาม คณะก็ต้องการดำเนินการในลักษณะ
คู่ขนานกับกลุ่มที่กำลังเรียนครู แต่ไม่ยากประกอบอาชีพครูด้วย โดยควรมีกิจกรรมหล่อหลอม
และโน้มน้าวให้นิสิตนักศึกษาครูเปลี่ยนความคิด เพื่อให้การลงทุนด้านการผลิตครูมีประสิทธิภาพ
ไม่เกิดความสูญเปล่าของกระบวนการผลิตครู

2. กระบวนการผลิตครู

ในขั้นตอนกระบวนการผลิตครูนั้น หลักสูตร 5 ปีที่พัฒนาขึ้นและใช้ในปัจจุบันยังไม่เอื้ออำนวย
ให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดแต่แรก มีการเพิ่มเนื้อหาวิชาเอกมากขึ้นจากหลักสูตร 4 ปี เพื่อให้
นิสิตนักศึกษาครูได้เรียนเนื้อหาวิชาการที่ลึกซึ้ง แต่อย่างไรก็ตาม จำนวนหน่วยกิตของวิชาเอกในคณะ
ครุศาสตร์ยังมีจำนวนไม่มากเท่าที่คาดหวัง หลักสูตรน่าจะมีการปรับโครงสร้างรายวิชาให้นิสิตนักศึกษา
ได้เรียนวิชาเอกในคณะวิทยาศาสตร์หรืออักษรศาสตร์ที่เปิดสอนวิชาการโดยตรง เพื่อให้บัณฑิตมีความรู้
ที่เข้มกว่าเดิม โดยในทางปฏิบัติ อาจมีการประสานงานกับคณะวิชาต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย
ให้เปิดรายวิชาที่เอื้อต่อการเรียนการสอนของนิสิตนักศึกษาครูมากยิ่งขึ้น หรืออาจจะเชิญบุคลากร
ภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาวิชาเอกนั้น ๆ มาช่วยถ่ายทอดความรู้ให้กับนิสิตนักศึกษาครู
โดยตรง

ด้านวิชาครู ในหลักสูตร 5 ปี ก็มีการเพิ่มหน่วยกิตขึ้นจากหลักสูตร 4 ปี เช่นกัน และมีการ
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพมากกว่าหลักสูตร 4 ปี โดยจะฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2 ภาคการศึกษา
แสดงให้เห็นว่า หลักสูตร 5 ปีต้องการเพิ่มความรู้ทางวิชาครูให้แก่บัณฑิตนักศึกษาครู ให้สามารถจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนได้หลากหลาย และปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครู แต่อย่างไรก็ตาม
ผลการวิจัยพบว่า วิชาที่เพิ่มเข้ามาพบว่ามีความซ้ำซ้อนกัน ซึ่งน่าจะต้องมีการทบทวน ควรมีการ
วิเคราะห์ สังเคราะห์รายวิชาต่าง ๆ ในแต่ละสาขาวิชาเอก และออกแบบการแบ่งเนื้อหาการสอน
ให้มีความชัดเจนมากขึ้น เช่น รายวิชาระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และ
รายวิชาเอกการศึกษาปฐมวัย จะมีการเรียนเรื่องการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนซ้ำซ้อนกัน ทั้ง 2 รายวิชา
ควรนำมาบูรรวมกัน เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีการสนับสนุนสื่ออุปกรณ์และสถานที่สำหรับให้นิสิต
นักศึกษาครูได้ใช้ประโยชน์ทางการศึกษา ในแต่ละวิชาเอกให้มากยิ่งขึ้น เช่น ควรจัดให้มีห้องทดลอง
ทางวิทยาศาสตร์ในคณะครุศาสตร์ เพื่อความสะดวกในการเสาะแสวงหาความรู้และเพิ่มความ
เชี่ยวชาญในการเตรียมการทดลองให้กับนิสิตนักศึกษาครูที่เรียนเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ รวมถึงห้อง
ปฏิบัติการทางภาษา ห้องนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษาครูได้เรียนรู้และพัฒนา
ศักยภาพอย่างเป็นระบบ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในหลักสูตร 5 ปี นอกจากจะเพิ่มระยะเวลาในการฝึกเพิ่มแล้ว ยังมีการเปลี่ยนแนวทางโดยมุ่งเน้นให้นักศึกษาคูทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ซึ่งทำให้การทำวิจัยเข้ามาเป็นกิจกรรมที่สำคัญในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ดังนั้น ควรให้ทุกมหาวิทยาลัยที่เปิดสอน คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ดำเนินการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในมาตรฐานระดับเดียวกัน เริ่มตั้งแต่การเตรียมอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงที่ควรเลือกบุคคลที่เป็นผู้รู้และมีความชำนาญ ในด้านกรวิจัย เพราะจากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า กระบวนการพัฒนาทักษะการวิจัยปฏิบัติการ จะพึ่งพาการนิเทศของอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงมากที่สุด หากทั้งสองกลุ่มนี้ขาดทักษะ ความชำนาญ จะทำให้นักศึกษาคูไม่ได้รับการพัฒนาทักษะการวิจัยในชั้นเรียนเต็มที่ นอกจากนี้ ควรกำหนดให้โรงเรียนที่เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ส่งเสริม สนับสนุน ให้นักศึกษาคู เข้าร่วมโครงการวิจัย หรือร่วมทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนและส่งเสริมให้เข้าร่วมประชุม/สัมมนา เกี่ยวกับการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ตลอดจนการเข้าไปมีส่วนร่วมหรือเป็นผู้ช่วยวิจัยของครูพี่เลี้ยง เพื่อให้นักศึกษาคูได้รับประสบการณ์ตรงในการทำวิจัย

3. การพัฒนาครูประจำการ

การพัฒนาครูประจำการควรมีการวางนโยบายส่งเสริมพัฒนาให้ครูได้ประเมินตนเอง โดยใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองเพื่อใช้ในการเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพของครูและ บุคคลากรทางการศึกษา โดยนำไปใช้ตรวจสอบการปฏิบัติงานของตนเองหลังสิ้นสุดการปฏิบัติงาน ในแต่ละภาคเรียนหรือในแต่ละปีการศึกษา และใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาตนเองให้มีการ ปฏิบัติงานที่เป็นเลิศในภาคเรียนหรือปีการศึกษาต่อไป เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา นอกจากนี้ควรเผยแพร่การนำแนวคิดการประเมินตนเองของครูไปปฏิบัติ แก่กลุ่มผู้บริหาร โรงเรียนและและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นำผลการประเมินตนเองตามแบบตรวจสอบรายการ ประเมินตนเองเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพของครูในโรงเรียนแต่ละแห่ง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่จัดทำขึ้นประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการตัดปัจจัย ป้อนมาเป็นครู ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในกระบวนการผลิตครู ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการ พัฒนาครูประจำการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการตัดปัจจัยป้อนมาเป็นครู

1.1 ระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครูน่าจะต้องมีการพิจารณาให้ความสำคัญ เป็นพิเศษกับเด็กที่มีผลการเรียนดี เป็นเด็กข้างเผือกจากต่างจังหวัด เพราะมีแนวโน้มจะประกอบ อาชีพครูสูง

1.2 คนรุ่นใหม่รู้สึกว่าคุณค่าของอาชีพครูเป็นงานที่หนัก ผลตอบแทนน้อย และส่วนหนึ่งไม่ต้องการประกอบอาชีพครู ครูแนะแนวหรืออาจารย์ที่ปรึกษา ควรชี้ให้เห็นถึงข้อดีของอาชีพครู และผลที่ได้รับทางจิตใจที่มากกว่าผลตอบแทนเป็นตัวเงิน และชี้ให้เห็นนโยบายของรัฐที่พยายามเข้ามาแก้ปัญหาของครูและยกระดับอาชีพครูให้สูงขึ้น เพื่อให้เด็กรุ่นใหม่เปลี่ยนมุมมองต่ออาชีพครูให้เป็นไปในทิศทางบวก

1.3 ปรับระบบการคัดเลือกครู เน้นการวัดทัศนคติ บุคลิกภาพ ความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความตั้งใจจริงและเป็นคนเก่งที่พร้อมจะประกอบอาชีพครูอย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนากระบวนการผลิตครู

2.1 หลักสูตร 5 ปีที่พัฒนาขึ้นยังไม่ค่อยเป็นไปตามนโยบายที่กำหนดแต่แรก ควรทบทวนโครงสร้างหลักสูตรโดยเพิ่มรายวิชาที่เป็นวิชาเอกให้ใกล้เคียงกับโครงสร้างของหลักสูตรในคณะวิทยาศาสตร์หรืออักษรศาสตร์ เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษามีพื้นฐานความรู้ทางวิชาการที่แน่น

2.2 คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ควรประสานกับแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อทำความเข้าใจและกำหนดข้อตกลงหรือแผนงานร่วมกันเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เพื่อให้บัณฑิตฝึกสอนมีประสบการณ์ที่หลากหลาย

3. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาครูประจำการ

ผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำผลการใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินตนเอง ไปใช้ในการติดตามผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาของตนเอง และควรกำหนดแนวทางการส่งเสริมให้ครูได้ประเมินตนเอง โดยใช้แบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองสำหรับเป็นหลักเทียบในการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู

บันทึกท้ายบทความ

ขอขอบพระคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว) และบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยของนิสิต บทความนี้สังเคราะห์ผลการวิจัยจากวิทยานิพนธ์ของนิสิตภาคศึกษาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งผู้เขียนเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ประกอบด้วยงานวิจัยของ ทรรศย์ลิตี เทียงพูนวงศ์ (2551) ธิดารัตน์ ตันนิรัตน์ (2551) พิรุณเทพ เพชรบุรี (2551) และณัฐธิดา ทิมพหีน (2551) ผลงานวิจัยนี้ได้จัดทำในลักษณะของชุดโครงการวิจัย โดยโครงการวิจัย 3 โครงการแรกได้ทุนสนับสนุนจาก สกว.ซึ่งกำหนดเงื่อนไขการให้ทุนวิจัยแก่นิสิตไม่เกิน 3 โครงการย่อย ส่วนโครงการวิจัยที่ 4 ได้รับทุนสนับสนุนจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2550). *คู่มือการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2547*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐธิดา พิมพ์หิน. (2551). *กระบวนการพัฒนาทักษะการวิจัยปฏิบัติการของนิสิตครูผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ: การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นเชิงเปรียบเทียบ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทรัพย์สดี เทียงพูนวงศ์. (2551). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพครู: การวิเคราะห์ข้ามกลุ่มตัวอย่างของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 และนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ทุน สกว.)
- ธิดารัตน์ ดันนัรต์. (2551). *การเปรียบเทียบหลักสูตรครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ 4 ปีและ 5 ปี: การศึกษาวิจัยแบบพหุวิธี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ทุน สกว.)
- พนัส จันทรเปล่ง. (2549). *การศึกษาติดตามการใช้หลักสูตร 5 ปี ตามโครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พินุเทพ เพชรบุรี. (2551). *การพัฒนาแบบตรวจสอบรายการประเมินตนเองเพื่อใช้ในการเทียบเคียงการปฏิบัติงานทางวิชาชีพครู*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ทุน สกว.)
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2548). *สภาวะการขาดแคลนครูในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- เลขานุการรัฐมนตรี, สำนักงาน. (2550). *กระทรวงศึกษาธิการเสนอแนวทางครูสหกิจ*. Retrieved August 16, 2008, from [http:// www.moe.go.th/websm](http://www.moe.go.th/websm).
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546). *โครงการผลิตครูการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนาการฝึกหัดครู สำนักสภาสถาบันราชภัฏ.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2547). *พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สมบัติ นพรักษ์. (2547). *ครูพันธุ์พิเศษ. ครูสารเทศตรี*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ. (2542). *ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
ปฏิรูปวิชาครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2544). *การพัฒนามาตรฐานคุณภาพครูและผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2549). *การประเมินอภิमान: วิธีวิทยาการประยุกต์ใช้ศูนย์เครือข่าย สมศ.*
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- सानปฏิรูป. (2546). *หลักสูตรครูพันธุ์ใหม่ ยุติที่ 5 ปี*. ฉบับเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม: 61-62.
- Airasian, M. J. & Gullickson, R. (1994). Examination of teacher self-assessment.
Journal of Personnel Evaluation in Education. 8: 195-203.
- Barber, S. M. (2008) *The Challenge of Achieving World Class Performance: Education
in the 21st Century*, อ้างถึงใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. การประกันคุณภาพการศึกษากับ
การเลื่อนวิทยฐานะครูและบุคลากรทางการศึกษา. Retrieved August 19, 2008, from
<http://www.onec.go.th/>
- Daniels, L. M. et al. (2005). Student teachers' competence and career certainty: The
effects of career anxiety and perceived control. *Social Psychology of Education*
9, 4: 405-423.
- Taylor, J. (2008). *Top Ten Jobs for College Grads*. Retrieved August 19, 2008, from
<http://www.jobseek.com>

